Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

DOI:10.17951/sb.2017.11.271
Studia Białorutenistyczne 11/2017 Językoznawstwo

Marek Olejnik

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (Polska)
Maria-Curie Skłodowska University(Poland)

e-mail: m.olejnik@poczta.umcs.lublin.pl

Pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie w świetle nazw terenowych na przykładzie gminy Wisznice

Polish-East Slavic Borderland in the Light of Local Names on the Example of Wisznice Community

Польска-ўсходнеславянскае памежжа ў святле мікратапонімаў гміны Вішніцы

Celem artykułu jest analiza semantyczna i strukturalna mikrotoponimów z gminy Wisznice zebranych podczas wywiadów terenowych. Badania przeprowadzono w następujących miejscowościach na terenie gminy Wisznice: Łyniew, Marylin, Horodyszcze, Wisznice, Dubica, Curyn, Rowiny, Polubicze, Ratajewicze.

Pod pojęciem mikrotoponim rozumiem nazwy własne obiektów niezamieszkanych, zaliczam do nich nazwy pól, lasów, łąk, uroczysk, dolin, gór itp. Nazwy terenowe informują o ukształtowaniu terenu, faunie i florze, stosunkach narodowościowych, upraszczając – o otaczającej nas rzeczywistości.

Na temat nazw terenowych badanego obszaru pisał Michał Łesiów (1972), który wyniki swoich badań przedstawił w monografii pt. *Terenowe nazwy własne Lubelszczyzny.* Przeszło pół wieku później prace nad nazwami terenowymi Lubelszczyzny wznowiono[1].

[1] Badania nad mikrotoponimią wschodniej Lubelszczyzny są prowadzone pod kierunkiem prof. Feliksa Czyżewskiego. Na podstawie materiałów z powiatu włodawskiego powstała monografia pt. *Mikrotoponimia powiatu włodawskiego* (Lublin 2014), w przygotowaniu jest praca Doroty Elsheikh z terenu powiatu chełmskiego. Mikrotoponimia gminy Wisznice była obiektem zainteresowań pracowników Gminnej Biblioteki Publicznej w Wisznicach, którzy w ramach projektu *Odkurzyć zapomniane – młodzi reporterzy odkrywają historię małej ojczyzny* wydali *Słowniczek nazw fizjograficznych gminy Wisznice* (Wisznice 2006). W Zakładzie Filologii Ukraińskiej UMCS w 2015 r. powstała praca magisterska autorstwa mgr Anny Mikiciuk (pod kierownictwem prof. dr hab. Lubow Frolak) pt. *Mikrotoponimia południowo-zachodniej części powiatu bialskiego.*

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Aby przybliżyć omawianą problematykę, warto przedstawić krótki rys historyczny, zwracając szczególną uwagę na przynależność administracyjną oraz osadnictwo badanego obszaru. Gmina Wisznice jest położona w północno-wschodniej części województwa lubelskiego w pobliżu granicy państwowej Polski, Białorusi i Ukrainy. Pierwsza informacja o Wisznicach pojawiła się w 1446 r. Wcześniej wzmianki w dokumentach pisanych dotyczyły miejscowości Polubicze (1432 r.), leżącej w granicach administracyjnych badanej gminy (Tarasiuk, 2006).

Co najmniej od 1510 r. Wisznice należały do województwa brzeskiego. W 1795 r. znalazły się w zaborze austriackim w cyrkule bialskim. W 1803 r. weszły w skład cyrkułu włodawskiego, a po włączeniu tych terenów do Księstwa Warszawskiego znalazły się w powiecie włodawskim departamentu siedleckiego. Po kolejnej reformie w 1812 r. znalazły się w obwodzie radzyńskim województwa podlaskiego. Po przemianowaniu województw na gubernie, a obwodów na powiaty, Wisznice przyłączono do okręgu włodawskim powiatu radzyńskiego guberni podlaskiej. W 1844 r. gubernię podlaską włączono do guberni lubelskiej. W 1866 r., po podziale guberni lubelskiej na lubelską i siedlecką, Wisznice znalazły się w granicach administracyjnych tej ostatniej. Po roku 1912 badane ziemie wraz z powiatem włodawskim zostały włączone do guberni chełmskiej (Tarasiuk, 2006). W latach 1918–1939 i 1944–1975 gmina była częścią powiatu włodawskiego województwa lubelskiego. Po reformie w 1975 r. i wprowadzeniu dwustopniowego podziału kraju (województwa, gminy) Wisznice weszły w skład województwa bialskopodlaskiego, by po reformie administracyjnej w roku 1998 znaleźć się w granicach powiatu bialskiego województwa lubelskiego.

Mówienie o świadomości narodowej chłopów na badanym terenie do połowy XIX w., jak pisze Dariusz Tarasiuk, jest uproszczeniem, ponieważ większy wpływ na ludność miała przynależność konfesyjna niż etniczna (Tarasiuk, 2006). W okresie pańszczyźnianym większość chłopów z obszaru była unitami, posługiwała się gwarą ruską, nazywana była Rusinami (Czyżewski, 1994). Rozpoznawanie ich w owym czasie jako Ukraińców byłoby błędem. Dopiero w wyniku dążenia do obrządku łacińskiego, który kojarzono z polskością, zaczęli się z utożsamiać z narodowością polską. Wpływ na to miały również procesy unaradawiania warstwy chłopskiej na przełomie XIX i XX w. (Tarasiuk, 2006).

Pod względem wyznaniowym ludność gminy Wisznice w roku 1921 kształtowała się następująco: katolicy – 5331, prawosławni – 117, wyznanie mojżeszowe – 875 (w ujęciu procentowym odpowiednio: 84%, 1,9%, 14,1%) (Olszewski, 2010). W wyniku działań wojennych struktura wyznaniowa zmieniła się. Po II wojnie światowej gminę zamieszkiwali w większości mieszkańcy wyznania rzymsko-katolickiego.

Informatorów wybierano wśród autochtonów, przeważnie ludzi starszego pokolenia (60 lat i starszych). Obecnie dla mieszkańców badanego obszaru polszczyzna jest językiem podstawowym. Do wyjątków należą domy, w których autochtoni (głównie najstarszego pokolenia) na co dzień posługują się gwarą ukraińską[2]. Młodsi zazwyczaj

[2] Pod pojęciem gwary rozumiem „mowę chłopów danej okolicy kraju, różniąca się od innych gwar szeregiem cech gwarowych". Karol, 1993, s.12.

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

mówią w języku polskim. W miarę pełny opis sytuacji językowej na badanym obszarze został przedstawiony m.in. w pracy Witolda Kuraszkiewicza (1985) oraz monografiach Feliksa Czyżewskiego (1994, 2004).

Artykuł podzielono na dwie części. Część pierwszą stanowi *Słownik nazw terenowych*, w drugiej zawarto opis nazw terenowych pod względem semantycznym i strukturalno-gramatycznym[3].

Słownik

W artykule hasłowym słownika umieszczono określenia klasyfikacyjne nazw na podstawie relacji genetycznych między nazwą a obiektem terenowym, według założeń klasyfikacji semantycznej Witolda Taszyckiego[4]. Stosując te kryteria, wyróżniono nazwy topograficzne, dzierżawcze, kulturowe, dwuznaczne i niejasne (1958). Klasyfikację semantyczną poszerzono o rozwiązania Henryka Borka (1988), który wyodrębnił grupę nazw relacyjnych, czyli toponimów wywodzących się bezpośrednio od już istniejących nazw geograficznych. Następnie, zgodnie z klasyfikacją strukturalną Stanisława Rosponda, wyodrębniono nazwy: a) prymarne, b) sekundarne, c) komponowane (zestawienia) (Rospond, 1957). Nazwy komponowane nie są różnicowane formalnie, za Hubertem Górnowiczem włączono do nich również nazwy przyimkowe (Górnowicz, 1983).

W słowniku umieszczono współczesne nazwy obiektów zanotowane w terenie w roku 2014 przez autora. Artykuł hasłowy składa się z: nazwy obiektu (literackiej lub zbliżonej do literackiej, jeżeli to możliwe); lokalizacji (kierunek, w którym znajduje się obiekt względem centrum miejscowości); charakteru obiektu; nazwy gminy (w nawiasach okrągłych); określenia klasyfikacyjnego; etymologii, znaczenia i motywacji nazwy (motywacja określana jest na podstawie informacji uzyskanych w terenie).

[3] Próba klasyfikacji znaczeniowej i gramatyczno-formalnej podejmowana już była w opracowaniach, m.in. w: Biolik, 1994; Chojnacki 1996; Górnowicz, 1980; Lubaś, 1963, s. 195–236, s. 123–163; Łesiów, 1972; Mrózek, 1990; Myszka, 2006; Wolff, Rzetelska-Feleszko, 1982.

[4] Taszycki ułożył nazwy w następującej kolejności: 1) nazwy topograficzne, 2) nazwy kulturowe, 3) nazwy etniczne, 4) nazwy dzierżawcze, 5) nazwy patronimiczne, 6) nazwy służebne, 7) nazwy rodowe, 8) nazwy zdrobniałe. Jak pokazują późniejsze prace, badacze nazw miejscowych i terenowych wychodzili z założenia, że charakter materiału nazewniczego z różnych regionów Polski zmusza do wprowadzania pewnych modyfikacji w klasyfikacji Taszyckiego.

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Wykaz skrótów	
ap. – apelatyw	por. – porównaj
brs. – białoruski	pref. – prefiks
form. – formant	przyim. – przyimek
gm. – gmina	przym. – przymiotnik
gw. – gwarowy	ros. – rosyjski
l. mn. – liczba mnoga	rzecz. – rzeczownik
l. p. – liczba pojedyncza	wsch. – wschód
n. dzierż. – nazwa dzierżawcza	wschsł. – wschodniosłowiański
n. kult. – nazwa kulturowa	wyraż. przyim. – wyrażenie przyimkowe
n. os. – nazwa osobowa	zach. – zachód
n. topogr. – nazwa topograficzna	zdrob. – zdrobnienie
płd. – południe	zest. – zestawienie
płn. – północ	zob. – zobacz
pol. – polski	

Babine – na płn. od wsi Rowiny, pole (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-ine* od ap. *baba.*

Barszcze – na zach. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. rodowa, od antroponimu *Barszcz.*

Berezowka – na wsch. od wsi Horodyszcze, nieużytki (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-owka*, od antroponimu *Bereza.*

Błoto – na wsch. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *błoto.*

Bogdanów – na zach. od wsi Łyniew, las (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-ów,* od antroponimu *Bogdan.*

Bojary – na płn. od Wisznic, pola (gm. Wisznice); n. dzierż. w l. mn. od ap. *bojar* a) ‘członek wyższej warstwy feudalnej, wielki właściciel ziemski na Rusi, Wołoszczyźnie, później w Rumunii’; bojarzyn; b) na Litwie i Białorusi: ‘szlachcic posiadający ziemię’ (Dubisz, 2003, s. 295).

Bołoteczko – na płd. od wsi Horodyszcze, bagno, pastwisko (gm. Wisznice); n. topogr. zdrobniale, równe ap. *bołoteczko.*

Borys – na płd-wsch. od wsi Łyniew, wzgórze (gm. Wisznice); n. dzierż. równa antroponimowi *Borys* ‘teren, który był własnością gospodarza o tym imieniu’.

Brodockie – na zach. od wsi Łyniew, pola, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. z form. *-ockie* od. rzecz. *bród* ‘płytsze miejsce koryta rzeki – dopływu rzeki Zielawy, w tym miejscu mieszkańcy przeprawiali się na drugi brzeg’.

Brzozomostek – na wsch. od wsi Marylin, pola, lasy (gm. Wisznice); n. kult. złożenie z rzecz. *brzoza* i rzecz. *mostek.*

Brzozowicza – na zach. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. od antroponimu *Brzozowicz* w gen.

Budziska – na płn. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. kult. z form. *-iska,* od ap. *budy* ‘dawne zakłady przemysłowe przetwarzające produkty leśne’ (Łesiów, 1972, s. 104).

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Celujki – na wsch. wsi Rowiny, las (gm. Wisznice); niewykluczone, że nazwa rodowa lub w gen. od n. os. *Celujko.*

Cerkwisko – na wsch. od wsi Horodyszcze, nieużytki (gm. Wisznice); n. kult. z form. *-isko,* od ap. *cerkiew* (ukr. *cerkwa*); ‘miejsce, w którym stała cerkiew lub ziemia w pobliżu cerkwi’. Z nazwą powiązana jest miejscowa legenda, która mówi o tym, że miejsce zapadło się pod ziemię, a po przyłożeniu ucha do ziemi słychać dzwony (Maniowiec, Sokołowska, 2006, s. 19).

Chwoina – na płn-wsch. od wsi Rowiny, las (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. ukr. *chwoina* (pol. *choina*).

Ciągłe – na płd. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *ciągłe* ‘pola o znacznej długości’.

Czortyniawka – na płn. od Wisznic, łąki (gm. Wisznice); n. kult. z form. *-yniawka* od ap. *czort* ‘dawniej miejsce podmokłe, bardzo tajemnicze’.

Daniłowszczyzna – na płn-zach. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. dzierż. od antroponimu *Daniłowski* z form. *-yzna.*

Dąbrowa

1. na wsch. od wsi Polubicze, las (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *dąbrowa* ‘las dębowy, dębina’ (Dubisz, 2003, t. 1, s. 560);
2. na płd-zach. od Dubicy, las (gm. Wisznice); zob. wyżej.

Dębina – na płn. od wsi Rowiny, las, pola (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *dębina* ‘las dębowy’ (Łesiów, 1972, s. 16).

Dworskie – na zach. od wsi Polubicze, pola (gm. Wisznice); n. dzierż. równa przym. *dworskie*; nazwa po elipsie członu określanego *pola*; ‘pola należące do dworu, po reformie rolnej po II wojnie światowej rozparcelowane’.

Dwór

1. na płd-wsch. od Dubicy, pola (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *dwór*;
2. na zach. od wsi Polubicze, część wsi (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *dwór.*

Dyrdowskiego Pole – na wsch. od wsi Curyn, pole zlokalizowane na Wilczej Jamie (gm. Wisznice); n. dzierż. zest., składające się z n. os. *Dyrdowski* w gen. oraz rzecz. *pole.*

Dyrdydróżka – na płd-wsch. od wsi Łyniew, droga (gm. Wisznice); n. dzierż. zrost składający się z n. os *Dyrda* i rzecz. *dróżka* ‘droga leżąca na terenie należącym do gospodarza o przezwisku *Dyrda*’.

Dyrdyjama – na płd-wsch. od wsi Łyniew, zagłębienie terenu, dół (gm. Wisznice); n. dzierż. zrost składający się z n. os. *Dyrda* i rzecz. *jama* ‘dół leżący na terenie należącym do gospodarza o przezwisku *Dyrda*’.

Dzialiki – na płn. od wsi Dubica, pole (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *dzialiki* ‘małe działy’, ‘część pewnej całości’ (Łesiów, 1972, s. 25).

Gielicha – na zach. od wsi Curyn, pola, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż., prawdopodobnie w gen. od antroponimu *Gielich.*

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Glinki

1. na płn. od wsi Dubica, łąka (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *glinki* ‘łąka o gliniastym podłożu, prawdopodobnie wydobywano tu glinę’, ‘pot. gleba zawierająca glinę’ (Dubisz, 2003, t. 1, s. 1014);
2. na płd. od wsi Curyn, pole (gm. Wisznice).

Gładki Bagien – na płn-wsch. od wsi Rowiny, las (gm. Wisznice); n. topogr. w postaci zest. składającego się z przym. *gładki* i rzecz. gw. *bagien*.

Gorzelana – na zach. od wsi Dubica, część wsi (gm. Wisznice); n. topogr. z form. *-ana* od *gorzel* ‘płomień’ (Doroszewski, t. XI, s. 1242).

Grabarka

1. na płn. od Wisznic, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. równa ap. *grabarka* ‘miejsce, gdzie kopią glinę’ (Horbak, 2010, s. 125); ‘miejsce koło obiektu wodnego, gdzie stacjonowali grabarze lub prowadzono roboty ziemne’ (Łuczyk, 2014, s. 165);
2. na wsch. od wsi Curyn, rzeka, pole, las (gm. Wisznice); zob. wyżej.

Granica – na wsch. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *granica* ‘miejsce styku pól należąca do dwu różnych wsi lub miedza między polami dwóch gospodarzy’ (Łesiów, 1972, s. 14).

Grąd – na płn. od wsi Rowiny, pola, łąka (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *grąd* ‘miejsce wyniosłe i suche wśród miejsc błotnistych, ostrów między wodą’ (Łesiów, 1972, s. 11).

Grobelka – na płd. od Wisznic, pola (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *grobelka* ‘mała grobla;, ‘wał ziemny usypany w celu spiętrzenia wody na rzece, rozdzielenia wód stojących lub zabezpieczenia przed wylaniem’ (Dubisz, 2003, t. 1, s. 1076); ‘rów, którym płynie woda podczas ulewnego deszczu’ (Dubisz, 2003, t. 1, s. 1076).

Hawrylukowszczyzna – na płd. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-owszczyzna,* od antroponimu *Hawryluk.*

Horyce – na płd-zach. od Wisznic, las (gm. Wisznice); n. topogr. z form. *-yce,* od ukr. *hora* ‘las położony wyżej’.

Kaczenek – na płd-wsch. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. topogr. z form. *-enek* ‘miejsce podmokłe, siedlisko kaczek’.

Kalinnik – na płn. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. topogr. od ap. *kalina* z form. *-nik.*

Kamieniste – na płn. od Wisznic, pola (gm. Wisznice); n. topogr. równa przym. *kamieniste* ‘pełen kamieni, pokryty kamieniami, zawierający dużo kamieni’ (Dubisz, 2003, t. 2, s. 25); ‘grunt o kamienistym podłożu, ziemia wymieszana z kamieniami’.

Kąt – na płn-wsch. od wsi Curyn, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *kąt* ‘łąki położone w rogu, kącie’.

Kierkut – na zach. od Wisznic, las (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *kirkut* ‘cmentarzy żydowski’ (Dubisz, 2003, t. 2, s. 108).

Kładki

1. na płn-zach. od wsi Dubica, pastwiska (gm. Wisznice); n. kult. od ap. *kładka* ‘rolnicy układali deski, aby przedostać się na swoje łąki’;

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

2. na płd. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); zob. wyżej.

Kolonia – na wsch. od wsi Curyn, pola (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *kolonia* ‘osiedle mieszkaniowe położone z dala od centrum miasta, osady’ (Dubisz, 2003, t. 2, s. 163).

Koło Brzozowego Kąta – na wsch. od wsi Polubicze, pola (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizacyjna, wyraż. przyim.

Koło Kuriana – na płd. od wsi Łyniew, zarośla (gm. Wisznice); n. relacyjna, znajdująca się w relacji do mikrotoponimu *Kurian*, wyraż. przyim. z antroponimem *Kurian*; **zob. Kurian**.

Koło Lipy – na wsch. od Wisznic, pole (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, wyraż. przyim. z zaimkiem *koło* i rzecz. w l. mn. *lipy.*

Koło Sipacza – na płd-wsch. od wsi Polubicze, pola (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca w postaci wyraż. przyim. z antroponimem *Sipacz*.

Koło Zabielskiego – na płd. od wsi Marylin, pola (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, zest., wyraż. przyim. z antroponimem *Zabielski.*

Kołodziejek – na płn. od wsi Curyn, pola, las, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. równa antroponimowi *Kołodziejek.*

Kopanie – na wsch. od wsi Rowiny, pola, łąki (gm. Wisznice); n. kult. z form. *-‘e* ‘teren wykarczowany’.

Korohut – podmokłe pastwisko, na zach. od wsi Łyniew (gm. Wisznice); n. niejasna.

Korolek – na płd-zach. od wsi Polubicze, pola, lasy (gm. Wisznice); n. dzierż. równa antroponimowi *Korolek.*

Kropowe – na zach. od wsi Curyn, pola, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-owe*, od antroponimu *Krop.*

Krupowo – na płn-zach. od Wisznic, łąki, pola (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-owo*, od antroponimu *Krupa.*

Krynica – na wsch. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *krynica* ‘źródło, zdrój, strumień’ (Dubisz, 2003, t. 2, s. 328).

Kudrykowe – na płd. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-owe*, od antroponimu *Kudryk.*

Kula – na płn-zach. od wsi Łyniew, łąki, pola (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *kula* ‘łąki i pola w kształcie kuli’.

Kupiste – na wsch. od Wisznic, łąki (gm. Wisznice); n. topogr., n. równa przym. gw. *kupiste* (pol. *kępiaste*) ‘łąki porośnięte kępami’.

Kurian – na płd. od wsi Łyniew, sadzawka (gm. Wisznice); prawdopodobnie nazwa dzierżawcza równa antroponimowi popularnemu na tym obszarze, pochodzące prawdopodobnie od imienia *Kuprian* (Skrypnyk, Dziatkiwśka, 1996, s. 70).

Las Pański – na płn-zach. od wsi Dubica, las (gm. Wisznice); n. dzierż. zest. z rzecz. *las* i przym. dzierż. *pański.*

Lipowe – na zach. od wsi Curyn, las (gm. Wisznice); n. topogr. równa przym. *lipowe.*

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Lubnia:

1. na płn. od Wisznic, las (gm. Wisznice); n. topogr. z form. *-nia* lub ‘wewnętrzna część kory drzew liściastych’ (Buseł, 2003, s. 496);
2. na wsch. od wsi Curyn, las (gm. Wisznice); n. topogr. zob. wyżej.

Łoza – na płn. od wsi Rowiny, łąka (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *łoza* ‘wierzba szara: *Salix cirenea*’ (Łesiów, 1972, s. 17).

Łużyk – na płd. od wsi Dubica, zagłębienie terenu (gm. Wisznice); n. topogr. równa ukr. ap. *łużyk* ‘określenie małej łąki’ (Arkuszyn, 2000, t. 1, s. 293).

Łyniewski Las – na zach. od wsi Łyniew, las (gm. Wisznice); n. topogr., zest. składające się z przym. utworzonego od toponimu *Łyniew* oraz z rzecz. *las.*

Łyniewskie Pola – na zach. od wsi Marylin, łąki, pola (gm. Wisznice); n. topogr., zest. z przym. od toponimu *Łyniew* i rzecz. *pola* ‘pola położone w granicach wsi Łyniew’.

Łysia – na wsch. od wsi Polubicze, pole (gm. Wisznice); n. topogr., od ap. *łysa* ‘teren odkryty, nieporośnięty żadną roślinnością’.

Makowa Górka – na wsch. od wsi Curyn, pole (gm. Wisznice); n. topogr., zest. składające się z przym. *makowa* oraz rzecz. *górka* ‘pole położone na wzgórzu, na którym rosły maki’.

Małachowszczyzna – pola, na wsch. od wsi Łyniew (gm. Wisznice); n. dzierż. od antroponimu *Małachowski,* z form. *-yzna.*

Mazyrki – na płd. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż., pochodząca prawdopodobnie od antroponimu *Mazurko* (tzw. *genetivus possesivus*) ‘łąki w przeszłości należące do gospodarza lub gospodarzy o nazwisku *Mazyrko*’.

Mierne – na płd. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. kult.równe ap. gw. *Mierne* ‘łąki po pomiarach’.

Międzydróżki – na płd-wsch. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *między-* i rzecz. w l. mn. *dróżki.*

Ministerstwo – na płn. od wsi Dubica, pola, część wsi Dubica (gm. Wisznice); n. kult. równe ap. *ministerstwo* ‘niegdyś część miejscowości zamieszkała przez aktywnych działaczy ruchu ludowego’.

Morsów Bagien – na płn-wsch. od wsi Rowiny, bagno (gm. Wisznice); n. dzierż., zest. składające się z antroponimu *Mors* w l.mn. oraz gw. *bagien*[5].

Na Wiłach – na płd. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, wyraż. przyim. z rzeczownikiem *wiły* od brs. i ros. *wiły* (pol. widły) ‘miejsce o wyglądzie wąskiego paska, który zakończony jest kwadratem między rzekami, znajduje się przy ujściu jednej rzeki do drugiej (Jaszkin, 2005, s. 146) (zob. też ukr. *wyły* ‘kąt, cypel utworzony przy spływie dwóch rzek’; Jurkowski, 1971, s.129).

Na Wyrach – na płd-zach. od wsi Marylin, pola (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, prawdopodobnie od ap. *wir*

[5] Formy dzierżawcze z przyrostkiem *-ów* są do dziś używane na wsiach w sytuacjach pozaonomastycznych.

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Nad Strugą – na wsch. od wsi Curyn, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, wyraż. przyim. z rzecz. *struga.*

Nadatki

1. na płd. od wsi Curyn, pola (gm. Wisznice); n. kult. w l. mn., od ap. *naddatek* ‘coś danego nad miarę, nad oznaczoną ilość, cenę itp.; dodatek, nadwyżka, nadmiar’ (Dubisz, 2003, t. 2, s. 773);
2. na płn. od wsi Polubicze, część wsi, pola (gm. Wisznice); zob. wyżej.

Nowinki – na płn. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. kult. od ap. *nowinka* ‘karczunek, pole zasiane po raz pierwszy’ (Łesiów, 1972, s. 22).

Nowiny – na wsch. od wsi Rowiny, las (gm. Wisznice); n. kult. w l. mn. od ap. *nowina* ‘nowo posadzony las’.

Ochoża – na płn. od wsi Dubica, część lasu (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *ochoża* ‘miejsce trudno dostępne’ (Łesiów, 1972, s. 12).

Ogólne – na wsch. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *ogólne* ‘łąki, które służyły w przeszłości wszystkim mieszkańcom wsi’.

Okop – na zach. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *okop.*

Olchowica

1. na zach. od wsi Curyn, pole, las (gm. Wisznice); n. topogr. z form. *-ica*, pochodząca od przym. *olchowy* (*Olchowy Las*);
2. na płd-zach. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); zob. wyżej.

Olęderka – na płn. od wsi Dubica, dół (gm. Wisznice); n. równa n. etnicznej *Olęderka* ‘miejsce, gdzie Holendrzy budowali drogę i wydobywali do tego potrzebną ziemię’ (Maniowiec, Sokołowska, 2006, s. 16).

Olszyna – na zach. od wsi Polubicze, las (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *olszyna.*

Olszynka – na płn. od wsi Łyniew, las (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *olszynka.*

Olszynki – na wsch. od wsi Curyn, las, pole (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *olszynki*, ‘las, w którym rosły olchy’.

Osiny – na wsch. od wsi Curyn, pola, las (gm. Wisznice); n. topogr. od ap. *osina* (osika).

Osowy Grąd – na płd. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. w formie zest. składającego się z przym. *osowy* i rzecz. *grąd.*

Ostrowo – na płd. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *ostrowo,* to samo co *ostrów* ‘wyspa, kępa porosła roślinnością lub pole położone między łąkami i rowami’ (Łesiów, 1972, s. 12).

Ostrówek – na płn-wsch. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *ostrówek* ‘wysepka, niewielki ostrów; kępa’ (Dubisz, 2003, t. 2, s. 1324).

Pastewnik

1. na płd. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *pastewnik* ‘pastwisko, zwłaszcza ogrodzone’ (Łesiów, 1972, s. 22);
2. na płd. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice);

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

3. na płn. od Wisznic, łąki (gm. Wisznice).

Pastewniki – na wsch. od wsi Rowiny, łąka (gm. Wisznice); n. topogr. od ap. *pastewnik* w l. mn.

Piaski – na płn. od wsi Dubica, las (gm. Wisznice); n. topogr. od ap. *piasek* ‘ziemia o nieurodzajnej glebie’.

Pieńki – na płn. od wsi Łyniew, las (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *pieńki* ‘las wycięty pod uprawę’ (Olejnik, 2014, s. 81).

Pirogowe – na zach. od wsi Łyniew, pole (gm. Wisznice); n. dzierż, z form. *-owe,* od antroponimu *Piróg.*

Pliszczyna – na płn. od wsi Dubica, część lasu (gm. Wisznice); n. dzierż., od antroponimu *Pliszcz*, z form. *-yna.*

Pod Lasem – na zach. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, zestaw., wyraż. przyim. z rzeczownikiem *las.*

Pod Lasem Rządowym – na płn. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, wyraż. przyim.

Podrzeka – na zach. od wsi Łyniew, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *pod-* i rzecz. *rzeka* ‘pola położone za górką’.

Poduchowne – na płd-wsch. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. kult. z pref. *po–,* n. urobiona od przym. *duchowne* ‘prawdopodobnie są to pola należące w przeszłości do dóbr kościelnych’.

Podwarki – na płn. od Wisznic, łąki, pola (gm. Wisznice); n. niejasna.

Pola – na zach. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *pola.*

Popówka

1. na wsch. od wsi Polubicze, pole, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-ówka* ‘pole należące w przeszłości do popa’;

2. na zach. od Wisznic, pole, łąka (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-ówka* ‘ziemia należąca do popa’.

Potereb – na płn-wsch. od wsi Rowiny, łąki (gm. Wisznice); n. kult. w wyniku derywacji wstecznej od ap. *poterebyty* ‘czyścić, karczować’ (Buseł, 2003, s. 903).

Pożarnica – na płn. od wsi Horodyszcze, pastwisko (gm. Wisznice); n. kult.z form. *-nica,* od ap. *pożar* ‘miejsce po pożarze’ (Olejnik, 2014, s. 149).

Praborek – na płd. od wsi Polubicze, las (gm. Wisznice); n. topogr., z pref. *pra-* oraz rzecz. *borek* ‘mały las.

Pralnia – na zach. od wsi Dubica, miejsce na brzegu rzeki Zielawy (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *pralnia* ‘miejsce gdzie prano ubrania, bieliznę’.

Praszczyzna – na płd. od wsi Łyniew, pole (gm. Wisznice); n. dzierż. od antroponimu *Praszcz,* z form. *-yzna.*

Prokopiuka Łąka – na zach. od wsi Curyn, łąka (gm. Wisznice); n. dzierż. zest. składające się z antroponimu *Prokopiuk* w gen. i rzecz. *łąka.*

Przydatki – na zach. od wsi Łyniew, łąki, pola (gm. Wisznice); n. kult. w l. mn., równa ap. *przydatki* ‘dodatek, dokładka, ziemia dodana do posiadanej’ (Łesiów, 1972, s. 29).

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Reczetnica – na zach. od wsi Łyniew, łąki (gm. Wisznice); nazwa niejasna.

Rokitne – na płd. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr., n. utworzona na drodze substantywizacji i onimizacji przym. *rokitny* ‘teren, który porasta wierzba rokita (*Salix rosmarinifolia*)’.

Rozwadowskie – na wsch. od Wisznic, las (gm. Wisznice); n. topogr. ‘pola leżące w granicach administracyjnych wsi Rozwadówka’.

Rzeczka

1. łąka, na wsch. od wsi Łyniew (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *rzeczka;*
2. na płd-zach. od wsi Marylin, rzeka (gm. Wisznice);
3. na wsch. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice).

Serwitut – na płd. od wsi Horodyszcze, las (gm. Wisznice); n. równa ap. *serwitut* ‘prawo do korzystania z cudzej nieruchomości w ograniczonym zakresie, np. do przejazdu, czerpania wody; służebność’ (Dubisz, 2003, t. 3, s. 1184).

Serwituty

1. na wsch. od wsi Rowiny, las (gm. Wisznice); n. kult. od ap. *serwitut* w l. mn.; zob. **Serwitut.**

2. na zach. od wsi Polubicze, łąki, pola, lasy (gm. Wisznice); zob. **Serwitut.**

Sewerynówka – na płn-wsch. od wsi Łyniew, pola, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż., od imienia *Seweryn* z form. *-ówka.*

Smolarnia – na płn. od wsi Dubica, las (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *smolarnia* ‘dawny prymitywny zakład, w którym wyprażało się smołę z drewna’ (Dubisz, 2003, t. 3, s. 1286).

Smuga – na płd-wsch. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *smuga* ‘wąski pas czegoś (zwykle światła, dymu itp.), wyodrębniający się z tła, z otoczenia; pasmo’ (Dubisz, 2003, t. 3, s. 1287).

Sólniwa – na zach. od wsi Polubicze, część wsi (gm. Wisznice); n. topogr., w postaci zrostu, składającego się rzecz. *sól* oraz rzecz. *niwa* ‘ziemia uprawna, pole, łan’ (Dubisz, 2003, t. 2, s. 1107) ‘obszar o słonej glebie’.

Stary Las – na płn. od wsi Łyniew, las (gm. Wisznice); n. topogr.

Stawek – na wsch. od Wisznic, pole (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *stawek* ‘staw o niewielkiej powierzchni’.

Stawy – na płn. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. topogr. w l. mn. od ap. *staw.*

Syczówka – na płd-zach. od wsi Polubicze, las (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-ówka* od antroponimu *Sycz.*

Szerokie – na zach. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. topogr. równa przym. *szerokie.*

Szlacheckie – na wsch. od wsi Łyniew, pola, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. równa ap. *szlacheckie,* ‘pola i łąki w przeszłości będące własnością miejscowej szlachty’.

Szlufnica – na wsch. od wsi Rowiny, las (gm. Wisznice); n. niejasna. Być może od gw. *szlufy* ‘włók do transportu narzędzi rolniczych lub wody’ (Wronicz, 2010, s. 280).

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Szopisko – na wsch. od Wisznic (gm. Wisznice); n. kult. z form. *-isko* od rzecz. *szopa.*

Szulcowizna – na zach. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. dzierż. od antroponimu *Szulc,* z form. *-owizna.*

Szwedzkie Mogiłki – na zach. od wsi Łyniew, nieużytki (gm. Wisznice); n. kult. zest. składające się z przym. *szwedzkie* oraz rzecz. *mogiłki.*

Ścierna – na płd. od wsi Horodyszcze, las (gm. Wisznice); n. kult. od ap. *ściernia* 'pozostałość po koszeniu zboża'.

Telepek – na płd-wsch. od wsi Horodyszcze, łąki (gm. Wisznice); n. kult. z form. *-ek*, w wyniku derywacji wstecznej od czas. *telepaty* 'łąki, na których podczas przejazdu wozem bardzo trzęsło, telepało'.

Truszczyn – na wsch. od wsi Curyn, las, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-yn*, od antroponimu *Truszcz* 'grunty należące do gospodarza o tym przezwisku'.

Tyczyjka – na wsch. od wsi Curyn, łąka (gm. Wisznice); n. niejasna.

Ukazy – na wsch. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *ukazy* 'ziemia nadana przez cara na mocy ukazu', 'w dawnej Rosji: rozkaz, dekret carski, zarządzenie władzy najwyższej' (Dubisz, 2003. t. 4, s. 219).

Ułeczka – na płn. od Wisznic, kiedyś ścieżka, obecnie ulica (gm. Wisznice); n. kulturowa, od ap. *uliczka* 'wąska ścieżka, uliczka'.

Wąskie – na zach. od wsi Łyniew, część lasu (gm. Wisznice); n. topogr. równa apel. *wąskie.*

Werchołaz – na płn. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. topogr. w formie zrostu, składająca się z rzecz. ukr. *werch* (pol. góra, wierzch) oraz rzecz. *łaz* 'pola położone niżej, należało się poruszać po miejscach wyżej położonych'.

Wielkie Błota – na zach. od wsi Rowiny, pola, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. w postaci zest. składającego się z przym. *wielkie* i rzecz. *błota.*

Wierzbina – na zach. od wsi Polubicze, łąka (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *wierzbina* 'zarośla wierzbowe, drzewa lub krzewy wierzbowe' (Dubisz, 2003, t. 4, s. 434).

Wilcza Jama – na wsch. od wsi Curyn, pola (gm. Wisznice); n. topogr., zest. składające się z przym. *wilcza* oraz rzecz. *jama.*

Wisznickie – na wsch. od Wisznic, las (gm. Wisznice); n. topogr. 'pola znajdujące się w granicach administracyjnych miejscowości Wisznice'.

Wołoki

1. na płn. od Wisznic, pola (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *wołoki* w l. mn. (pol. *włóki*); *włóka* 'obszar równy 30 morgom' (Łesiów 1972: 26); 'dawna jednostka powierzchni gruntu ornego równa 30 morgom, czyli 16,8 ha; także grunt o takiej powierzchni; łan' (Dubisz, 2003, t. 4, s. 474);

2. na wsch. od wsi Curyn, pole (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *wołoki* pol. *włóka.*

Wygary – na płd-wsch. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *wygary* 'miejsce wypalone przez pożar lub słońce' (Łesiów, 1972, s. 13).

Wypust – na płn-wsch. od wsi Rowiny, pola i łąka (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *wypust* 'pastwisko koło wsi' (Buseł, 2003, s. 107).

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Wypusty – na płn. od wsi Dubica, pastwisko (gm. Wisznice); n. kult. od ap. *wypust*; zob. **Wypust.**

Wysokińszczyzna – na płn. od wsi Łyniew, pola, las (gm. Wisznice); n. dzierż. od antroponimu *Wysokiński*, z form. *-yzna.*

Zabielszczyzna – na zach. od wsi Łyniew, pola (gm. Wisznice); n. dzierż. od antroponimu *Zabielski,* z form. *-yzna.*

Zacisze – na płn. od Wisznic, pole (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *zacisze.*

Zagajnik – na płn-zach. od wsi Dubica, las (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap. *zagajnik.*

Zagajnik Pasicza – na wsch. od wsi Curyn, łąka (gm. Wisznice); n. dzierż. zest. składające się z rzecz. *zagajnik* i antroponimu *Pasicz* w gen.

Zagóra – na płd. od wsi Łyniew, pole (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *za-* i rzecz. *góra* ‘pola położone za górą’.

Zagórka – na płd. od wsi Marylin, pola (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *za-* i rzecz. *górka* ‘pola położone za górką’.

Zagumienie – na płd-wsch. od Dubicy, pola, lasy (gm. Wisznice); n. topogr., z pref. *za-* i form. *-‘e* od podstawy *gumno* ‘podwórze wraz z budynkami gospodarczymi’ (Łesiów, 1972, s. 20).

Zakanale – na płd. od wsi Horodyszcze, pastwiska (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *za-* i form. *-e*, podstawą jest rzecz. *kanał.*

Zaobora – na płn-wsch. od wsi Curyn, pole (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca z pref. *za-* ‘pole położone za oborą’.

Zaochoża – na zach. od wsi Polubicze, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, z pref. *za–*, podstawą jest rzecz. *ochoża.*

Zaokop – na wsch. od wsi Łyniew, pola, las (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *za-* i rzecz. *okop* ‘pola położone za okopem’.

Zapłoty – na zach. od Wisznic, pola (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *za-* i rzecz. *płoty* ‘pola położone za płotami, poza obejściami’

Zarankowszczyzna – na zach. od wsi Dubica, pole, las (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-yzna,* od antroponimu *Zarankowski.*

Zaruka

1. na płn-wsch. od wsi Łyniew, pola, łąki (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *za-* i rzecz. ukr. *ruka* (pol. *ręka*);
2. na wsch. od Wisznic, las (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, pref. *za-* z rzecz. wschsł. *ruka* (pol. *ręka*);
3. na zach. od wsi Marylin, pola (gm. Wisznice).

Zarzecze – na płd-zach. od wsi Marylin, pola (gm. Wisznice); n. topogr., z pref. *za-* i form. *-e*, podstawą jest rzecz. *rzeka.*

Zasmuże – na wsch. od wsi Rowiny, pola (gm. Wisznice); n. topogr. z pref. *za-* i form. *-e*, podstawą jest rzecz. *smuga.*

Zaszos – na wsch. od Wisznic, pole (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca z pref. *za-* ‘pole położone za szosą’.

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Zawersze – na zach. od wsi Polubicze, łąka (gm. Wisznice); n. topogr. lokalizująca, z pref. *za-* i form. *-e*, podstawą jest rzecz. ukr. *werch* (pol. góra, wierzch).

Zbiornik – na wsch. od wsi Horodyszcze, zbiornik wodny (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *zbiornik.*

Zwierzyniec – na płd. od Wisznic, las (gm. Wisznice); n. kult. równa ap. *zwierzyniec.*

Żabie Bagno – na zach. od wsi Łyniew, bagno (gm. Wisznice); n. topogr. zest. składające się z przym. *żabie* i rzecz. *bagno*, 'bagno, na którym żerowały żaby'.

Żabiec – na zach. od wsi Polubicze, część wsi (gm. Wisznice); n. topogr. z form. *-'ec,* od ap. *żaba.*

Żary – na płn-wsch. od wsi Łyniew, pola, łąki (gm. Wisznice); n. kult. w l. mn. od ap. *żar* 'wypalone, wyżarzone miejsce'.

Żurawel

1. na wsch. od wsi Curyn, las (gm. Wisznice); n. topogr. równa ap ukr. *żurawel* (pol. *żuraw*);
2. na zach. od wsi Dubica, bagno (gm. Wisznice); zob. wyżej.

Żydówka – na płn-wsch. od wsi Curyn, łąki (gm. Wisznice); n. dzierż. z form. *-ówka,* w przeszłości grunty należące do Żyda.

W trakcie eksploracji terenowej zapisano 159 mikrotoponimów. Ponad 49% stanowią nazwy topograficzne, blisko 25% to dzierżawcze, około 21% to nazwy kulturowe. Nazw niejasnych jest 3,5%. Zanotowano również pojedyncze przykłady nazw etnicznych, relacyjnych i rodowych. Poniżej znajduje się szczegółowe zestawienie typów nazw.

I. Nazwy topograficzne (78)

Do tej grupy nazw włączono określenia wyrażające właściwości geograficzne i topograficzne obiektu.

1. Nazwy prymarne (37)

W tej grupie znalazły się mikrotoponimy włączone do systemu nazw własnych w postaci gotowych form apelatywnych.

a) Od wyrazów pospolitych określających obiekty lądowe: *Grąd, Łużyk, Ochoża, Ostrowo, Ostrówek, Pastewnik, Pastewniki, Pola, Smuga, Zagajnik.*
b) Charakteryzujące podłoże: *Błoto, Bołoteczko, Glinki, Piaski*.
c) Określające nazwy roślin i zwierząt: *Chwoina, Dąbrowa, Dębina, Lipowe, Łoza, Olszyna, Olszynka, Olszynki, Osiny, Wierzbina, Żurawel.*
d) Określające bazę wodną: *Krynica, Rzeczka, Stawek, Stawy.*
e) Określenia bezpośrednio charakteryzujące obiekty: *Kąt, Zacisze.*
f) Eliptyczne nazwy przymiotnikowe: *Szerokie, Ciągłe, Kamieniste, Kupiste, Łysia, Ogólne.*

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

2. Nazwy sekundarne (21)

W skład tej grupy weszły nazwy, których derywacja dokonała się na poziomie nazw własnych.

1) Nazwy określające świat roślin i zwierząt: *-enek: Kaczenek, -nik: Kalinnik, -ica: Olchowica, -'ec: Żabiec.*
2) Nazwy określające, położenie i podłoże: *-yce: Horyce.*
3) Nazwy mówiące o wieku obiektu (z pref. *pra–*): *Praborek.*
4) Mikrotoponimy urobione od wyrażeń przyimkowych (powstałe w wyniku uniwerbizacji wyrażeń przyimkowych):
   a) z pref. *między–*: *Międzydróżki,*
   b) z pref. *pod–*: *Podrzeka,*
   c) z pref. *za–*: *Zagóra, Zagórka, Zaobora, Zaochoża, Zaokop, Zapłoty, Zaruka, Zaszos,*
   d) z pref. *za-* i form. -e: *Zagumienie, Zakanale, Zarzecze, Zasmuże, Zawersze.*

3. Nazwy komponowane (19)

1. Do tej grupy należą formacje dwuskładnikowe: *Gładki Bagien*, *Łyniewski Las, Łyniewskie Pola, Makowa Górka, Osowy Grąd, Stary Las, Wielkie Błota, Wilcza Jama, Żabie Bagno.*
2. W postaci wyrażeń przyimkowych: *Koło Brzozowego Kąta, Koło Lipy, Koło Sipacza, Koło Zabielskiego, Na Wiłach, Nad Strugą, Pod Lasem, Pod Lasem Rządowym.*
3. Zrosty i złożenia: *Sólniwa, Werchołaz.*

II. Nazwy dzierżawcze (39)

1. Nazwy prymarne (11)

W tej grupie nazw terenowych znalazły się określenia:

a) równe rzeczownikom pospolitym: *Bojary,*
b) równe antroponimom: *Borys, Cełujki*, *Kołodziejek, Korolek, Kurian*,
c) od nazw osobowych w dopełniaczu: *Brzozowicza, Gielicha, Mazyrki,*
d) w postaci substantywizowanej przydawki przymiotnikowej: *Dworskie, Szlacheckie.*

2. Nazwy sekundarne (21)

Nazwy dzierżawcze zostały urobione od antroponimów, etnonimów i wyrazów pospolitych za pomocą następujących formantów: *-ów: Bogdanów*; *-ówka: Berezowka, Popówka, Sewerynówka, Syczówka, Żydówka*; *-yzna: Daniłowszczyzna, Małachowszczyzna*, *Praszczyzna, Wysokińszczyzna, Zabielszczyzna, Zarankowszczyzna*; *-owszczyzna: Hawrylukowszczyzna*; *-owizna: Szulcowizna*; *-owo: Krupowo*; *-yna: Pilszczyna*; *-yn: Truszczyn*; *-ine: Babine*; *-owe: Kropowe, Kudrykowe, Pirogowe*.

3. Nazwy komponowane (7)

Do nielicznych nazw komponowanych należą:

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

a) zestawienia: *Dyrdowskiego Pole*, *Las Pański, Morsów Bagien, Prokopiuka Łąka, Zagajnik Pasicza,*
b) zrosty: *Dyrdydróżka, Dyrdyjama.*

III. Nazwy kulturowe (33)
Do tej grupy zakwalifikowano mikrotoponimy świadczące o działalności człowieka, związane z kulturą materialną i duchową. Do kulturowych nazw terenowych zaliczono nazwy prymarne, sekundarne i komponowane.

1. Nazwy prymarne (27)
   1) Związane z kulturą rolną: *Dzialiki, Granica, Kładki, Mierne, Nadatki, Nowinki, Nowiny, Przydatki, Serwitut, Serwituty, Ukazy, Wołoki, Wypust*.
   2) Świadczące o pozyskiwaniu gruntów pod uprawę: *Pieńki, Potereb, Pożarnica.*
   3) Mówiące o obiektach kultury materialnej i duchowej: *Grobelka, Kierkut, Okop, Pralnia, Smolarnia, Ścierna, Zbiornik, Zwierzyniec.*
   4) Ilustrujące stosunki społeczne: *Dwór, Kolonia.*
   5) Określenia metaforyczne: *Ministerstwo.*

2. Nazwy sekundarne (4)
W tej grupie zanotowano jedynie cztery mikrotoponimy o następujących formantach: *-iska: Budziska, -isko: Cerkwisko, Szopisko, -yniawka: Czortyniawka*.

3. Do nazw komponowanych zakwalifikowano dwa mikrotoponimy:
   1) w formie złożenia: *Brzozomostek*,
   2) w formie zestawienia: *Szwedzkie Mogiłki.*

Zanotowano pojedyncze przykłady mikrotoponimów, które zostały zakwalifikowane do następujących typów semantycznych:
– nazwa rodowa: *Barszcze,*
– nazwa relacyjna: *Koło Kuriana,*
– nazwa etniczna: *Olęderka.*

Do grupy nazw niejasnych zaliczyłem następujące mikrotoponimy (6): *Korohut, Na Wyrach, Podwarki, Reczetnica, Szlufnica, Tyczyjka.*

Nazwy prymarne należą do większości w grupie nazw topograficznych i kulturowych. W grupie tej znalazły się apelatywy mówiące o właściwościach środowiska geograficznego, stanowiące jednocześnie bazę apelatywną onimów. Są to przede wszystkim terminy topograficzne i charakteryzujące obiekty ze względu na kształt, wielkość, np. *Grąd, Łużyk, Szerokie, Ciągłe*; przekazujące informacje o kulturze materialnej i duchowej, dawnych stosunkach społecznych i gospodarczych na badanym obszarze, np. *Dwór, Grobelka, Kierkut, Nadatki, Nowinki, Serwitut.*

W grupie nazw sekundarnych najliczniej reprezentowane są miana topograficzne i dzierżawcze. Cechuje je duży repertuar formantów. Podstawą nazw dzierżawczych są antroponimy formowane przez: *-ówka: Berezowka, Popówka, Sewerynówka, -owe: Kropowe, Kudrykowe.* Do interesujących formacji należą stosunkowo popularne na bada-

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

nym obszarze mikrotoponimy urobione przy pomocy formantów: *-yzna: Daniłowszczyzna, Małachowszczyzna*, *-owszczyzna: Hawrylukowszczyzna*; *-owizna: Szulcowizna.* Są to nazwy, których podstawę stanowią antroponimy nieżyjących już właścicieli obiektów. Wśród analizowanych mikrotoponimów liczne są struktury lokalizujące, motywowane wyrażeniami przyimkowymi, np.: *Zagórka, Zaobora, Zaochoża.*

Stosunkowo nielicznie reprezentowane są nazwy komponowane. Najczęściej będą to struktury dwukomponentowe (przymiotnik + rzeczownik), np.: *Wielkie Błota, Wilcza Jama, Żabie Bagno*, motywowane wyrażeniami przyimkowymi, np.: *Koło Brzozowego Kąta, Koło Lipy* oraz zrostami i złożeniami, np.: *Sólniwa, Werchołaz*. Tego typu nazwy najliczniejsze są w grupie nazw topograficznych.

Gmina Wisznice jest położona na obszarze językowo zróżnicowanym. Widoczne są tu wpływy wschodniosłowiańskie w nazewnictwie terenowym na poziomie fonetycznym, morfologicznym i leksykalnym. I tak, wśród mikrotoponimów wyekscerpowano nazwy typu, np.: *Berezowka, Bołoteczko, Horyce, Łużyk, Na Wiłach, Potereby, Wołoki, Zaruka, Żurawel.* Wpływy wschodniosłowiańskie są widoczne także w budowie antroponimów, od których urobione są mikrotoponimy, np.: *Hawryluk, Korolek, Kudryk, Kurian, Prokopiuk.*

Na podstawie frekwencji nazw terenowych mających podłoże wschodniosłowiańskie można wysnuć wniosek, że gwary ukraińskie na badanym obszarze są w defensywie, czyli obumierają i nie mają szans na rozwój. Wniosek swój opieram na obserwacjach poczynionych w terenie, mianowicie, jak już wspomniałem we wstępie, znikoma liczba mieszkańców badanego terenu posługuje się gwarą ukraińską. Gwary polskie natomiast pozostają pod wpływem języka narodowego, co rzutuje na rozwój systemu mikrotoponimicznego gminy Wisznice.

Zebrane mikrotoponimy przekazywane z pokolenia na pokolenie są źródłem informacji o terenie, stosunkach własnościowych i historii, pozwalają na częściowe odtworzenie pierwotnego krajobrazu. Utrwalone zostały w nich również cechy gwarowe. Te dane skłaniają do postawienia tezy o konieczności prowadzenia dalszych szczegółowych badań nad mikrotoponimią terenów przyległych w pasie pogranicza polsko-białorusko-ukraińskiego, co umożliwi zbadanie dynamiki zmian zachodzących w nazewnictwie terenowym, które są ściśle powiązane ze zmianami strukturalnymi zachodzącymi na polskiej wsi.

Bibliografia

Arkuszyn, Hryhorij. (2000). *Słownyk zachidnopoliśkych hovirok*. T. 1–2. Łuck: Weża.

Biolik, Maria (1994). *Mikrotoponimia byłego powiatu ostródzkiego*. Olsztyn: WSP.

Borek, Henryk. (1988). Nazwy relacyjne w toponimii. W: Karol Zierhoffer (red.). *Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna. Księga referatów* (s. 43–51). Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Buseł, Wiaczesław (red.). (2003). *Wełykyj tłumacznyj słownyk suczasnoji ukrajińskoji mowy*. Kyjiw: PERUN.

Chojnacki, Józef. (1995). *Nazwy terenowe w północno-zachodniej części województwa konińskiego*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Czyżewski, Feliks (1986). *Atlas gwar polskich i ukraińskich okolic Włodawy*. Lublin: UMCS.

Czyżewski, Feliks. (1994). *Fonetyka i fonologia gwar polskich i ukraińskich południowo-wschodniego Podlasia*. Lublin: UMCS.

Dejna, Karol. (1993). *Dialekty polskie*. Wrocław–Warszawa–Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Doroszewski, Witold (red.). (1998). *Słownik języka polskiego*. T. 1–11. Warszawa: PWN.

Dubisz, Stanisław (red.). (2003). *Uniwersalny słownik języka polskiego PWN*. T. 1–4. Warszawa: PWN.

Górnowicz, Hubert. (1983). Nazwy terenowe i ich podział wewnętrzny. W: Kazimierz Rymut (red.). *Geografia nazewnicza* (s. 7–17). Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Górnowicz, Hubert. (1980). *Toponimia Powiśla Gdańskiego*. Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Haborak, Mirosław. (2010). *Hidronimija Iwano-Frankiwszczyny: Etymołohicznyj słownyk-dowidnyk.* Iwano-Frankiwsk: Misto HB.

Jaszkin, Iwan. (2005). *Słounik biełaruskich miascowych hieahraficznych terminau*. Minsk: Biełaruskaja nawuka.

Jurkowski, Marian. (1971). *Ukraińska terminologia hydrograficzna*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Karłowicz, Jan. (1900–1911). *Słownik gwar polskich*. T. 1–6. Kraków: Akademia Umiejętności.

Kuraszkiewicz, Władysław (1985). *Ruthenica. Studia z historycznej i współczesnej dialektologii wschodniosłowiańskiej.* Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Lubaś, Władysław. (1963). Nazwy terenowe powiatów jasielskiego i krośnieńskiego. *Onomastica*, 8, s. 195–236; 9, s. 123–163.

Łesiów, Michał. (1972). *Terenowe nazwy własne Lubelszczyzny*. Lublin: Wydawnictwo Lubelskie.

Łuczyk, Wasyl. (2014). *Etymołohicznyj słownyk toponimiw Ukrajiny.* Kyjiw: Akademia.

Maniowiec, Anna, Sokołowska, Elżbieta (red.). (2006). *Słowniczek nazw fizjograficznych gminy Wisznice.* Wisznice: Gminna Biblioteka Publiczna w Wisznicach.

Mrózek, Robert. (1990). *System mikrotoponimiczny Śląska Cieszyńskiego XVIII wieku*. Katowice: UŚ.

Myszka, Agnieszka. (2006). *Toponimia powiatu strzyżowskiego.* Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Olejnik, Marek. (2014). *Mikrotoponimia powiatu włodawskiego.* Lublin: Wydawnictwo UMCS.

Olszewski, Edward (2010). *Powiat włodawski w XX wieku*. Pobrano z: https://powiatwlodawski.pl/c/document_library/get_file?p_l_id=26096&folderId=34447&name=DLFE-1404.pdf (dostęp: 23.04.2017).

Rospond, Stanisław. (1957). *Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych*. Wrocław: PWN.

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

Skrypnyk, Łarysa, Dziatkiwśka, Nina. (1996). *Własni imena ludej. Słownyk-dowidnyk.* Kyjiw: Naukowa Dumka.

Tarasiuk, Dariusz. (2006). *Wisznice. Dzieje miasteczka i okolic do 1918 roku.* Lublin–Wisznice: Wydawnictwo Wojciech Olech.

Taszycki, Witold. (1958). Słowiańskie nazwy miejscowe (Ustalenie podziału). W: Witold Taszycki. *Rozprawy i studia polonistyczne*. T. 1. *Onomastyka* (s. 228–268). Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Wolff, Adam, Rzetelska-Feleszko Ewa. (1982). *Mazowieckie nazwy terenowe do końca XVI wieku*. Warszawa: PWN.

Wronicz, Jadwiga (red.). (2010). *Mały słownik gwar polskich.* Kraków: LEXIS.

Summary

The article is an attempt to conduct a semantic and structural analysis of Wisznice community's microtoponyms. As a result, it was shown that the topographical names are the majority, followed by cultural and possessive names. The primary names constitute the majority in the group of topographical and cultural names. The appellatives, concerning properties of geographical environment, belong to them. Simultaneously, they are appellative base of analyzed local names. In the group of secondary names, the topographical and possessive names are the most numerously represented, less often cultural ones. The big number of formants is typical for this group of names.

Key words: onomastics, microtoponymy, semantic and structural classification

Streszczenie

Artykuł jest próbą analizy semantycznej i strukturalnej mikrotoponimów gminy Wisznice. W wyniku przeprowadzonej analizy wykazano, że większość stanowią nazwy topograficzne, w dalszej kolejności nazwy dzierżawcze i kulturowe. Nazwy prymarne stanowią większość w grupie nazw topograficznych i kulturowych. Należą do nich apelatywy mówiące o właściwościach środowiska geograficznego, będące jednocześnie bazą apelatywną analizowanych nazw terenowych. W grupie nazw sekundarnych najliczniej reprezentowane są miana topograficzne i dzierżawcze, stosunkowo rzadziej kulturowe. Tą grupę nazw cechuje duży repertuar formantów.

Słowa kluczowe: onomastyka, mikrotoponimia, klasyfikacja semantyczna i strukturalna

Рэзюме

У публікацыі зроблена спроба семантычнага і структурнага аналізу мікратапонімаў гміны Вішніцы. Праведзены аналіз паказаў, што большасць з іх – гэта тапаграфічныя назвы, на наступным месцы знаходзяцца прыналежныя і культурныя назвы. Пераважная

Pobrane z czasopisma Studia Bia?orutenistyczne **http://bialorutenistyka.umcs.pl**
Data: 09/11/2026 22:42:06

большасць тапаграфічных і культурных назваў – гэта невытворныя простыя словы. Сярод іх апелатыўная лексіка, якая адлюстроўвае асаблівасці геаграфічных умоў. У групе вытворных, другасных мікратапонімаў найбольшую частку складаюць тапаграфічныя і прыналежныя мясцовыя найменні, культурныя назвы даволі рэдкія. Гэтая група характарызуецца разнастайнасцю словаўтваральных сродкаў.

Ключавыя словы: анамастыка, мікратапанімія, семантычная класіфікацыя мікратапонімаў, словаўтваральная класіфікацыя мікратапонімаў

UMCS